

ترجمه تأسف بار یک اثر کلاسیک

پریسا منوچهری کاشانی

اخیراً ترجمه‌ای به فارسی از کتاب مشهور و بنیادی ماکس وبر به نام اخلاق پروتستان و روح سرمایه‌داری توسط آقای دکتر عبدالمعبود انصاری و «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)» به بازار آمده است. در مقدمه می‌خوانیم:

«بهر حال با توجه به دلایلی که بر شمریم ترجمه این کتاب در دستور کار این سازمان قرار گرفت. در همان هنگام خبر رسید که آقای دکتر عبدالمعبود انصاری، این کتاب را که بگفته خودشان سالها آن را بعنوان کتاب درسی در دانشگاه تدریس کرده‌اند در سالهای اولیه دوره انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاهها ترجمه کرده‌اند ولی به علت پاره‌ای نقائص منتشر نشده است. گروه جامعه‌شناسی این سازمان پس از در اختیار گرفتن متن ترجمه شده و ضمن هماهنگی با مترجم تصمیم گرفت اصلاحات لازم را به عمل آورده آنرا برای انتشار آماده سازد. در پی این تصمیم ویرایش و مقابله آن با متن انگلیسی به عهده آقای علی هاشمی گیلانی گذاشته شد و همزمان از تعدادی از صاحب نظران و آشنایان به آثار ماکس وبر نیز برای رفع نقائص کمک گرفته شد. متن حاضر حاصل این تلاشها و اقدامات است و با اینکه بنظر «سمت» ترجمه حاضر نیز کاملاً پیرامون از نقص نیست ولی در حدود امکانات موجود و به لحاظ اهمیت و ضرورت انتشار آن تأخیر بیش از این را مقرون به صلاح ندانست و به انتشار آن اقدام کرد.»

با قرائت این سطور آماده می‌شویم تا با ترجمه‌های دقیق از یکی از مهمترین آثار جامعه‌شناسی قرن روبرو شویم. اما از همان اولین نگاه و از همان سطور نخستین ترجمه، قلب ماهیت این اثر کلاسیک به صورتهای اعجاب‌انگیز و باور نکردنی، حیرت شخص را برمی‌انگیزد. در کمتر بند، سطر یا صفحهای از کتاب است که با غلطی فاحش، قلب کامل مطلب، برداشتی نادرست از موضوع، حذف یا اضافه‌های ناموجه روبرو شویم، و گاه مطلب چنان یکسره تغییر چهره می‌دهد که برای خواننده آشنا با این اثر هم، بازشناسی موضوع دشوار می‌شود. تعداد اشتباهات در این ترجمه به حدی است که نقد آن فقط با ارائه ترجمه دیگری از این اثر میسر است. در اینجا به منظور مستند کردن مطلب خود، فقط به ذکر نمونه‌هایی از اشتباهات متعدد اکتفا می‌کنم.

در همان سطر اول کتاب بی‌دقتی در ترجمه آشکار می‌شود.

A product of modern European civilization, studying any problem of universal history, is bound to ask himself to what combination of circumstances, the fact should be attributed that in western civilization and in western civilization only, phenomena have appeared which (as we like to think) lie in a line of development having universal significance and value.

که چنین ترجمه شده است: (ص ۲۷)

«هر فردی که متأثر از تمدن معاصر اروپایی است، به هنگام بررسی مسائل تاریخ جهانی باید از خود بپرسد چه شرایط و عواملی موجب شد که پدیده‌های فرهنگی فقط و فقط در تمدن اروپایی ارزش و اعتبار جهانی پیدا کنند.»

حال آنکه ترجمه صحیح آن چنین است:

هر فردی که در تمدن جدید اروپایی تربیت شده باشد به هنگام بررسی هر مسأله تاریخ جهان، باید از خود بپرسد کدام ترکیب از شرایط باعث شد که دو تمدن غرب، و فقط در تمدن غرب، پدیده‌هایی فرهنگی بروز کند که در یک خط سیر تکاملی با ارزش و اعتباری جهانی قرار گیرد. خواننده از ترجمه مترجم، چنین برداشت می‌کند که پدیده‌های فرهنگی به طور اعم فقط در غرب دارای اعتبار جهانی شده‌اند، در حالیکه بخوبی روشن است که مقصود ویر اشاره به برخی پدیده‌های خاص فرهنگی است و نه عموم پدیده‌های فرهنگی.

در این ترجمه مکرراً به جملاتی برمی‌خوریم که گویای عدم درک مترجم از مفاهیم اساسی فلسفی مطرح شده است. به عنوان مثال در صفحه ۲۸ ترجمه، آنجا که ویر در یک پاراگراف کلیدی تفاوت روش طرفداران شهود (مشاهده) در فهم پدیده‌های اجتماعی و روش متخصصان را ذکر می‌کند، ترجمه مطلب به گونه‌ای است که گویی ابدأ درک نشده است.

Fashion and the zeal of the literati would have us think that the specialist can to-day be spared, or degraded to a position subordinate to that of the seer.

که چنین ترجمه شده است:

«سبک و شور و حرارت ادیبان موجب شده است که فکر کنیم امروزه نیازی به متخصص نداریم، یا اینکه مقام او را پایین‌تر از یک پیش بین (!) بدانیم.»

در حالیکه منظور ویر نه پیش‌بین! بلکه «پیننده» یا شاهد (یعنی کسی که از روش مشاهده و شهود استفاده می‌کند) می‌باشد.

در پایان همین پاراگراف، عدم درک مطلب باز هم روشنتر می‌شود:

In most other cases the volominous talk about intuition does nothing but conceal a lack of perspective toward the object.

در اینجا ویر صراحتاً به مسأله معروف ناتوانی طرفداران شناخت شهودی در اتخاذ فاصله مناسب از اویژه (در پرسبکتیو مناسب قرار دادن آن) برای مطالعه اشاره می‌کند، در حالیکه ترجمه مسأله بسادگی به صورت زیر سر هم‌بندی شده است:

«در اغلب موارد دیگر، زیاده‌گویی درباره شناخت شهودی چیزی نیست مگر پنهان کردن نادانی (!) به موضوع مطالعه.»

در صفحه ۵۰، ویر با دقت به تمایز میان تعریف مفهومی در منطق و روش روشن‌سازی پدیده‌های تاریخی اشاره می‌کند. اما این مطلب در ترجمه یکلی از شکل افتاده و عبارت اساسی حذف شده است. متن انگلیسی این است:

Such an historical concept, however, since it refers in its content to a phenomenon significant for its unique individuality, cannot be defined according to the formula "genus proximum, differentia specifica."

در ترجمه آمده است:

«بهر حال چون این مفهوم تاریخی از لحاظ محتوی، به پدیده‌ای دلالت دارد که اهمیت آن در منحصر بفرود بودن آن است پیش از بررسی نمی‌توان تعریف مشخصی! از آن بدست داد.»

در حالیکه ترجمه صحیح باید چنین باشد:

مع هذا چون یک چنین مفهوم تاریخی مضموناً دال بر پدیده‌ای است که اهمیت آن در منحصر به فرود بودن آن است، نمی‌تواند بر حسب قاعده «جنس فریب، فصل فریب (خاص)» تعریف شود. اشاره ویر در اینجا به قاعده مشهور منطقی حد تام در

With Calvin the process was just the opposite.

که ترجمه شده است:

«کالوین این فرایند را دقیقاً برعکس می‌دانست.» اما منظور این است که:

کالوین روندی دقیقاً معکوس (لوتر) را پیمود.
در صفحه ۷۹، ترجمه عبارت

"absolute acceptance of things as they were"

به صورت: «قبول مطلق اشیاء (!) آنطور که بودند» آمده است که البته منظور همان قبول مطلق وضع موجود است.

در صفحه ۸۵ متن انگلیسی این جمله آمده است:

His acceptance of purity of doctrine as the one infallible criterion of the church. ... was in itself sufficient to check the development of new points of view in ethical matters.

و بدین نحو ترجمه شده است:

«پذیرش منزه بودن آموزه به عنوان معیار لغزش ناپذیر کلیسا... بخودی خود کافی بود که لوتر را وادار سازد تا مانع (!) پیشرفت نظرهای جدید در موضوعات اخلاقی شود.»

که در حقیقت چنین است:

پذیرش خلوص آموزه به عنوان یک معیار خلال ناپذیر کلیسا... به خودی خود کافی بود که از تکامل نظرگاههای جدید در موضوعات اخلاقی بؤد لوتر جلوگیری کند.

در صفحه ۱۸۱ متن انگلیسی با اشاره به فاوست گوته آمده است:

Limitation to specialized work, with a renunciation of the Faustian universality of man which it involves. is a condition of any valuable work in the modern world.

که چنین ترجمه شده است:

«محدودیت کار تخصصی، به همراه رد نظریه «فاوست» (!!) که متضمن جهانشمول بودن انسان است (!) لازمه هر نوع کار با ارزش در دنیای جدید است.»

که صحیح آن بدین صورت است:

محدود شدن به کار تخصصی، همراه با چشم‌پوشی از جامعیت فاوستی انسان... شرط هر کار با ارزش در جهان جدید است.

leaders came.

که به صورت زیر ترجمه شده است:

«اما این بهیچ وجه مبین یک قانون ذاتی توسعه (!) نبود. اختلاف محیطهای مذهبی (و اجتماعی) موجب ظهور رهبران شد (!)»

که در اصل چنین است:

اما این به هیچ معنا مبین یک قانون ذاتی تکامل [پستیسم] نبود. تفاوتها از تفاوتهای مذهبی (و اجتماعی) محیطهایی که رهبران نهضت از آنها برخاستند ناشی می‌شد.

اخلاقی پروتستان و روح سرمایه‌داری

ماکس وبر

مترجم انگلیسی: فلوکرت پارسیز
مترجم فارسی: دکتر عبدالصمد نصاری

در صفحه ۸۱ متن اصلی می‌خوانیم:
And it differs even more from the liberal utilitarian compromise with the world at which the Jesuits arrived.

که چنین ترجمه شده است:

«و [این ایستار] با سازش سوداگرانی لیبرالی با دنیائی که ززونت‌ها در آن ظاهر شدند (!) نیز بسیار متفاوت است.»

در حالیکه مطلب بسادگی از این قرار است:

و این [دیدگاه] حتی از سازش لیبرالی و منفعت‌گرایانه یسوعیان با دنیا هم بیشتر فاصله داشت.

در صفحه ۱۰۲ متن انگلیسی می‌خوانیم:

منطق است که در ترجمه بکلی حذف شده است. تعداد اشتباهات ناشی از عدم درک مطلب به زبان انگلیسی بیشمار است. مثلاً در صفحه ۱۸۲ متن انگلیسی، ویر با کلماتی گزنده در نقد مدرنیسم می‌نویسد:

For of the last stage of this cultural development, it might well be truly said: "Specialists without spirit. Sensualists without heart; this nullity imagines that it has attained a level of civilization never before achieved."

در اینجا ویر کلمه nullity (به معنای «هیچی» و «پوچی») را به عنوان صفتی که به جای اسم نشسته، برای توصیف مرحله خاصی از تمدن فرهنگی قرن بیستم (تمدن سرمایه‌داری) به کار برده است. بنابراین این ترجمه صحیح جمله فوق بدین صورت است:

درباره وایسین مرحله این تکامل فرهنگی به درستی می‌توان گفت: (مرحله) متخصصان بی‌روح و حسگرایان بدون قلب، این پوچی گمان می‌کند به سطحی از تمدن رسیده است که هرگز تاکنون سابقه نداشته است.

در ترجمه موجود نه تنها عبارت نقل قول با جمله اصلی مخلوط شده بلکه معنای جمله ابلاً درک نشده و به این صورت درآمده است:

«درباره آخرین مرحله این توسعه فرهنگی بدرستی میتوان گفت که این مرحله، مرحله «متخصصان بی‌روح» و «احساسهای (!) بدون قلب» است. این جملات بی‌معنی (!) گویای آن است (!) که توسعه فرهنگی به مرحله‌ای از تمدن رسیده که هرگز سابقه نداشته است (!)»

در اینجا کلمه nullity «بی‌معنی» ترجمه شده، با تصور اینکه موصوف این صفت جملات خود ویر است - و نه مرحله‌ای که ویر از آن سخن می‌گوید - لذا جمله به صورتی درآمده که خواننده تصور می‌کند ویر در باب بی‌معنا بودن جملات خویش داد سخن داده است.

در صفحه ۱۳۸ متن انگلیسی می‌خوانیم:

But this was not in any sense the expression of an immanent law of development. The differences resulted from differences of the religious (and social) environments from which the

... the not fully developed and the third edition of his Institutes, and only gained its position of general pre-eminence after his death in the great disputes which the sycophants of the court and westminster sought to perpetrate.

بعد از چاپ سوم کتاب وی تحت عنوان «ها» بود که این آموزه کامل شد و پس از مرگ وی و در جریان کشمکشهای بزرگ شوراهای کلیسائی دوردرشت و وست مینستر به سبب پایان دادن به این مسئله این آموزه موضعی محوری یافت» در جمله ویر آموزه پس از مرگ کالوین، نه در طی کشمکشهای بزرگ شوراهای کلیسائی دوردرشت و وست مینستر (آن طور که مترجم نوشته) بلکه در طی کشمکشهایی که این شوراها برای پایان بخشیدن به آنها می کوشیدند، موضعی محوری یافت!

در صفحه ۱۷۸ متن اصلی می خوانیم: Now naturally the whole ascetic literature of almost all denominations is saturated with the idea that faithful labour, even at low wages, on the part of those whom life offers no other opportunities, is highly pleasing to God.

در ترجمه فوق، Labour به معنای کار، به کلمه کارگر ترجمه شده و جمله بدین صورت به دلخواه مترجم تفسیر یافته: «اکنون همه آثار ریاضتگری فرقه‌ها با این ایله آمیخته است که کارگر ساده (l) ولی یا ایمان یعنی فردی که برای امرار معاش امکان دیگری ندارد مایه خشنودی پروردگارش (l)»

که ترجمه صحیح آن چنین است: طبیعتاً تمام نوشته‌های ریاضت کشانه تقریباً تمام فرق از این ایله اشباع است که کار صادقانه، حتی با مزد اندک، از جانب کسانی که زندگی، بختهای دیگری به آنها نداده است، مایه خشنودی بسیار پروردگار است.

در صفحه ۱۸۱ متن انگلیسی، این سطر آمده است:

The Puritan wanted to work in a calling; we are forced to do so.

و مترجم بدون توجه به مطلب فوق که اشاره‌ای به دو عصر مختلف رشد سرمایه‌داری دارد، چنین ترجمه کرده است:

«پیوریتین‌ها می خواستند که تکلیف را انجام دهند، ما هم مجبور به چنین کاری هستیم!» در صورتی که منظور ویر اشاره به این مطلب است که:

پیوریتها به میل خود می خواستند تکلیف شغلی خود را انجام دهند، ولی ما مجبور به چنین کاری هستیم.

در صفحه ۱۲۹ متن اصلی می خوانیم: Hence Pietism, with a deep distrust of the Church of theologians, to which this is characteristic of it - it still belonged officially began to gather the adherents of the Praxis Pietatis in conventicles removed from the world.

که این طور ترجمه شده است: «بلین ترتیب پیسیسم با بدگمانی عمیق نسبت به کلیسا و عالمان روحانی که مشخصه کلیسا بود کوشید پیروان خود را در معابد دورافتاده بیابد (l)» (ص ۱۱۵)

که ترجمه صحیح آن این است: از این رو پیسیسم به واسطه بدگمانی عمیق خود نسبت به کلیسای متألّهین که به طور رسمی تعلق خود را به آن حفظ می کرد - و این یکی از خصوصیات آن [پیسیسم] است - کوشید تا هواداران «رفتار پارسایانه» را در محافل بریده از جهان جمع کند.

در متن انگلیسی، صفحه ۱۶۸ می خوانیم: The sermons of the Presbyterian divines abound with classical allusions and even the Radicals, although they objected to it were not ashamed to display that kind of learning in theological polemics.

که به این صورت ترجمه شده: «پرسبیاترین‌ها در موعظه‌های خود که از کتابیات کلاسیک پر بود و حتی راییکالها مخالف آن بودند، از بسرملا کردن نوع آموزش (l) در جدلهای خداشناسی ابائی نداشتند.» که صحیح آن چنین است:

موعظ پرسیستارین‌ها سرشار از کتابیات کلاسیک بود و حتی راییکالها گرچه با آن مخالف بودند، از اظهار فضل در مجادلات کلامی شرمند نبودند.

در صفحه ۷۶، ترجمه عبارتی از نامه کرامول به لانگ پارلمان که می گوید:

"Be pleased to reform the abuses of all professions..."

بدین صورت آمده است: «شکرگزارم (l) که جلوی سوء استفاده صاحبان حرفه‌ها را گرفتم...»

که در واقع چنین است: خواهش می کنم جلوی سوء استفاده همه حرفه‌ها را بگیرم.

در صفحه ۴۱ متن انگلیسی آمده است: The proverb says Jokingly, "either eat well or sleep well" In the present the Protestant

prefers to eat well, the Catholic to sleep undisturbed."

ترجمه صحیح جمله فوق از این قرار است: ضرب‌المثلی به طرز می گوید: «یا خوب بخور یا خوب بخواب» و در این مورد پروتستانها خوب خوردن و کاتولیکها آسوده خوابیدن را ترجیح می دهند.

مترجم با اضافه کردن کلماتی به دلخواه خود جمله را به این صورت بی معنی در آورده است:

«ضرب‌المثل طرز آمیزی می گوید «کاتولیک (l) یا خوب می خورد یا خوب می خوابد» با توجه به مطلب اخیر، پروتستانها ترجیح می دهند خوب بخورند و کاتولیکها می خواهند با آرامش بخوابند (l)»

در صفحه ۶۹ عبارت لاتین Deo placere Vix potest که به معنی سخت‌کوشی موضعی خداست به عبارت بی معنای «خدا را خوش نمی آید!» ترجمه شده است.

و باز به همین نحو در صفحه ۱۷۶ متن انگلیسی، جمله Every trace of the "deo placere vix postest" has disappeared

به این صورت ترجمه شده است: «در این مرحله هر نشانه‌ای که موجب خوشایند پروردگار است از میان رفته است!» که صحیح آن چنین است: هر اثری از حکم «سخت کوشی موضعی خداست» از میان رفته بود.

در صفحه ۴۷، ترجمه اصطلاح خاص diaspora به معنی جوامع پراکنده کالونینستی بسادگی حذف و به جای آن «پراکندگی پیروان کالوین» آمده است.

در صفحه ۵۴، اصطلاح Summun bonum که خیر اعلا معنی می دهد به «امتياز اساسی» ترجمه شده که ابداً ربطی به مطلب ندارد.

در صفحه ۱۴۵، اصطلاح Fides implicita به «ایمان مؤثر» ترجمه شده است، در حالی که منظور، ایمان ضمنی و باطنی است.

در صفحه ۱۵۳، عبارت Angelican social ethic of the Stuarts به صورت «اخلاق اجتماعی انجیلی استوارت‌ها» ترجمه شده که در اصل عبارت است از اخلاق اجتماعی انگلیکانی در عصر استوارتها.

در صفحه ۱۲۲ متن اصلی و در کلیه موارد دیگر در سرتاسر کتاب نام اسپنر Spener از رهبران پیسیسم یا اسپنسر (لاید هربرت اسپنسر، فیلسوف انگلیسی) اشتباه شده است.

در صفحه ۱۵۲، اسم خاص پیتر دولاکور Pieter de la Court به صورت «در دربار پیتر» ترجمه شده است.

در صفحه ۴۹، آنجا که ویر با شاهد آوردن از

منتسکیو، برتری اقتصادی و سیاسی انگلیسیها را ناشی از تقوای دینی آنها می‌داند، مترجم به میل خود عقیده معکوس و بر را در دهان او می‌گذارد! متن انگلیسی چنین است:

Is it not possible that their commercial superiority and their adaptation to free political institutions are connected in some way with that record of piety which Montesquieu ascribes to them?

و مترجم چنین ترجمه کرده است:

«بمقیله من بعید بنظر می‌رسد!» که برتری بازرگانی انگلیسی‌ها و استقبال آنها از نهادهای سیاسی آزاد به نحوی که منتسکیو به آنها نسبت می‌دهد مرتبط با خصلت زاهدانه باشد.»

در حالیکه ترجمه صحیح متن چنین است:

آیا احتمال نمی‌رود که برتری بازرگانی آنها و اختیار کردن نهادهای سیاسی آزاد، به نحوی با تقوای که منتسکیو به آنها نسبت می‌دهد مرتبط باشد؟

در تمامی موارد زیر نیز مفاهیم جملات و بر در ترجمه، معکوس شده است:

در صفحه ۱۴۵ ترجمه (۱۶۸ متن انگلیسی) آمده است:

Here asceticism descended like a frost on the life of "Merrie old England" And not only worldly merriment felt its effect.

که بدین نحو ترجمه شده است:

«در این زمینه‌ها، ریاضتگرایی مثل شبنمی بر زندگی مردم انگلیس فرود آمد و نشاط دنیوی اثرش را بر جا گذاشت.» که صحیح آن چنین است:

در این زمینه‌ها [در زمینه ادبیات غیر علمی] ریاضتگرایی مثل آب سردی بر زندگی «انگلستان شاد قدیمی» ریخته شد و نشاط دنیوی و نشاط دنیوی بود که اثر آن را احساس کرد.

در صفحه ۱۳۱ متن انگلیسی می‌خوانیم:

Similarly it was possible for the Calvinistic idea of the depravity of the flesh, taken emotionally, for instance in the form of the so called worm - feeling, to lead to a deadeing of enterprise in worldly activity.

که بدین صورت خلاصه شده است:

«به همین ترتیب برای عقیده کالوینیستی تباهی جسم این امکان پیش آمد که بطور خستگی‌ناپذیر به فعالیت دنیوی پردازد.»

در حالیکه واقع مطلب از این قرار است:

همچنین نفی جسم (مخلوق) توسط کالوینیسم در شکل عاطفی آن - مثلاً خود را به اصطلاح یک کرم دانستن - می‌توانست به فلج شدن فعالیت در

زندگی دنیوی بیانجامد.

در صفحه ۱۷۲ متن اصلی می‌خوانیم:

But here asceticism was the power "which ever seeks the good but ever creates evil."

که این طور ترجمه شده است:

«اما ریاضت‌گرایی در اینجا نیروئی بود که «پیوسته در جستجوی خوبی است بدون اینکه (ا) بدی و شر بیافریند.»

در صورتی که ترجمه درست آن این است:

اما ریاضت‌کشی در اینجا نیرویی بود که «همواره در جست و جوی خیر بود اما همیشه شر می‌آفریند.»

در صفحه ۳۹ ترجمه، عقیده ویر درباره اهمیت عوامل ارثی کاملاً معکوس شده و چنین ترجمه شده است:

The author admits that he is inclined to think the importance of biological heredity very great.

«اما من صریحاً اعتراف می‌کنم که برای عوامل

ارثی اهمیت زیادی قائل نیستم.»

در حالیکه ترجمه آن چنین است:

نویسنده اذعان دارد که مایل است اهمیت بسیار عظیمی برای وراثت زیست‌شناختی قائل شود.

در صفحه ۱۴۴ ترجمه، عبارت «تمایل ریاضت‌گرایی استبدادی پوریتانها» آمده که معکوس آن، یعنی تمایل ریاضت‌گرایی ضد استبدادی پوریتانها صحیح است!

در صفحه ۱۵۳ به دنبال مال‌اندوزی نبود به صورت «به دنبال مال‌اندوزی بود» ترجمه شده است. در موارد متعددی در ترجمه به جملاتی برمی‌خوریم که صرفنظر از اشتباهات معنایی، از لحاظ دستور زبان فارسی نیز فاقد معنا می‌باشند. به عنوان مثال در صفحه ۹۲ ترجمه می‌خوانیم:

«تها معنایی که می‌تواند وجود مخلوقات را از جمله این واقعیت که فقط تعداد کمی از انسانها برای فیض ابدی برگزیده شده‌اند، فقط وسایلی برای شکوه سلطنت الهی هستند.»

جمله بی‌معنای فوق، ترجمه این جملات ویر است:

"All creation, including of course the fact, as it undoubtedly was for Calvin, that only a small proportion of men are chosen for eternal grace, can have any meaning only as means to the glory and majesty of God.

که بدین معناست:

کل خلقت - از جمله این واقعیت که در نظر کالوین فقط جزء کوچکی از بشر برای رستگاری ابدی برگزیده شده‌اند - تنها به عنوان وسیله‌ای در خدمت غایت تجلی و عظمت خداوند معنی دارد.

همچنین در صفحه ۹۱ متن انگلیسی می‌خوانیم:

Countless historical circumstance, which cannot be reduced to any economic law, and are not susceptible of economic explanation of any sort, especially purely political processes, had to concur in order that the newly created churches should survive at all.

که به این صورت فاقد معنا ترجمه شده است:

«موقعیهای تاریخ بیشماری لازم بود وجود آید که نمی‌توان آنها را به هیچ‌یک از قوانین اقتصادی کاهش داد و قابلیت هیچ نوع تبیین اقتصادی، بویژه روندهای کاملاً سیاسی را ندارند، تا کلیساهای جدیدالتأسیس بتوانند دوام یابند.»

که در واقع منظور نویسنده این بوده است:

مشارکت اوضاع و احوال تاریخی بینمار، که نمی‌توان آنها را به هیچ قانون اقتصادی تحویل کرد و قابل هیچ گونه تبیین اقتصادی نیستند، بویژه روندهای صرفاً سیاسی لازم بود تا کلیساهای جدیدالتأسیس بتوانند دوام یابند.

در صفحه ۱۷۰ متن انگلیسی می‌خوانیم:

"... We should call attention to the fact that the toleration of pleasure in cultural goods, which contributed to purely aesthetic or athletic enjoyment, certainly always ran up against one characteristic limitation: they must not cost anything.

که بدین صورت ترجمه شده:

«باید به این واقعیت توجه کنیم که بردباری در قبال کالاهای فرهنگی که باعث ارضای حس زیباشناسی یا زیبایی اندام شد، یقیناً همیشه علیه یک محدودیت یعنی اینکه نباید هزینه‌ای ایجاد کند، وجود داشته.»

ترجمه صحیح آن این است:

باید به این واقعیت توجه کنیم که بردباری در قبال لذت‌آزمنه‌ها از نعمات فرهنگی که صرفاً در خدمت لذت زیباشناسی یا ورزشی باشد، همواره با یک محدودیت شاخص روبرو بود: آنها نباید هیچ هزینه‌ای در بر داشته باشند.

با توجه به شواهد فوق که تنها نمونه‌ای چند بود از دهها و با کمال حیرت شاید صدها اشتباه دیگر، روشن می‌شود که ترجمه موجود در حقیقت ستمی است بر اندیشه‌های ویر یا (به قول خود کتاب) «گالیله علم الاجتماع». انگیزه درج این سطور، تأثر عمیق ناشی از مواجهه با عدم احساس مسئولیت در قبال نشر چنین آثاری برجسته، از جانب مؤسسه‌ای است که رسالتش فراهم آوردن کتب و متون قابل اعتماد از صاحبان اندیشه برای دانش‌پژوهان می‌باشد.

به امید اینکه ضرورت انتشار چنین آثاری، کیفیت و محتوای آنها را تحت‌الشعاع قرار ندهد.